

22. februar 2016

Copenhagen Business School
Dept. of International Business
Communication
Dalgas Have 15
2000 Frederiksberg

Bodil Nistrup Madsen
Professor
Tlf.: 40512150
bnm.ibt@cbs.dk
www.cbs.dk

KOMMENTARER TIL RAPPORTEN 'UTREDNINGEN OM TERMINOLOGIARBETE I SVERIGE'

På baggrund af mine erfaringer som centerleder på DANTERMcentret i Danmark siden 1998 og mine erfaringer med samarbejde med de nordiske terminologiorganer (herunder Terminologicentrum TNC) og Dansk Sprognævn fremsender jeg følgende kommentarer til rapporten 'Utredningen om terminologiarbejde i Sverige', i det følgende omtalt som rapporten.

Ansvarsfordeling og aktører

Ansvarsfordelingen mellem *Språkrådet* og *TNC* forekommer ikke klar, jf. også s. 3, 19-20 og 23 i rapporten.

Overordnet skal der hertil fremhæves tre punkter.

- 1) I rapporten anføres det, at Språkrådet i praksis har overgivet ansvaret for terminologispørgsmål til TNC, jf. s. 19. Dette er efter min opfattelse en naturlig følge af de primære kompetencer, som de to aktører besidder.
- 2) Det forekommer ikke indlysende, hvorfor Språkrådet skulle have egen terminologisk kompetence for at opnå et bedre samvirke mellem forskellige specialområder, jf. s. 19-20.
- 3) Det giver således heller ikke umiddelbart mening, at Språkrådet bør have et overordnet ansvar for svensk terminologi og terminologisk udvikling, således at der sikres et bedre overblik og samordning af de forskellige aktiviteter inden for terminologiområdet, jf. s. 23 i rapporten.

Det forekommer mere oplagt, at dette ansvar pålægges en dediceret terminologiorganisation som TNC, hvilket kan indebære, at TNC 'ophøjes' til en statslig institution med selvstændig placering på statsbudgettet.

De primære opgaver kan inddeles og beskrives på følgende måde:

- ISOF: 'öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, namn, folkminnen och andra immateriella kulturarv i Sverige'
- Språkrådet: 'Ansvaret för språkvårdsarbetet (inkl. de nationella minoritetsspråk)'
- TNC: 'Ansvaret för terminologiarbetet'.

Den her nævnte inddeling af de primære opgaver svarer til den ansvarsfordeling, som findes i Danmark, hvor opgaverne varetages af: Nordisk Forskningsinstitut, Dansk Sprognævn og DANTERMcentret.

Dansk Sprognævns opgaver falder primært inden for almensprog, herunder publicering af Retskrivningsordbogen, sproglig rådgivning (svartjeneste) og samarbejde med myndigheder om klart sprog i tekster til borgere. Endvidere er Sprognævnet sekretariat for Dansk Tegnsprogråd.

DANTERMcentrets opgaver har primært været relateret til terminologi i bred forstand, herunder begrebsafklaring, begrebsmodellering, begrebsmodellering som grundlag for datamodeller, udvikling af klassifikationer for virksomheder og myndigheder samt udvikling og markedsføring af terminologi- og videnshåndteringssystemet i-Term®¹.

Der har i alle årene eksisteret et godt samarbejde mellem Dansk Sprognævn og DANTERMcentret, og ansvarsfordelingen har hele tiden været klar. Dette udelukker ikke, at de to danske aktører arbejder sammen, for eksempel i projektet Nordisk mobilitet, hvor mange af de behandlede begreber ligger i gråzonen mellem almen- og fagsprog.

TNC's opgaver, kompetencer og ressourcer

I rapporten s. 5-6 opregnes i 4 programmer de mange vigtige opgaver, som varetages af TNC vedrørende terminologi i bred forstand.

Hertil skal følgende fremhæves:

- 1) Det er netop de beskrevne opgaver, som kun TNC har forudsætninger for at varetage på baggrund af mange års vidensopbygning og erfaring inden for terminologiarbejde, vidensstrukturering, terminologistandardisering, termbankudvikling, undervisning, nationalt og internationalt samarbejde.
- 2) Til varetagelse af de ovennævnte opgaver, er der behov for en stærk terminologiorganisation, der kan fungere som en parallel til 'språkvårdsorganisationen' (Språkrådet), og hvis eksistens ikke er

¹ Den sidstnævnte aktivitet er p.t. ved at blive overdraget til virksomheden *DANTERM Technologies*, mens DANTERMcentrets øvrige opgaver videreføres ved IBC, CBS, under *DANTERM Research*.

22. februar 2016

Copenhagen Business School
Dept. of International Business
Communication
Dalgas Have 15
2000 Frederiksberg

Bodil Nistrup Madsen
Professor
Tlf.: 40512150
bnm.ibc@cbs.dk
www.cbs.dk

Side 2 / 6

afhængig af omfanget af egenfinansierede projekter, som udføres for virksomheder og organisationer.

- 3) Det fremføres på s. 21, at en privatejet virksomhed som TNC ikke burde behøve statslig støtte, og der spørges om, hvorfor ikke andre sprog- eller sprogteknologiske virksomheder får en tilsvarende offentlig støtte.

Hertil må det siges, at det er imponerende at TNC, som virksomhed, har kunnet løfte de mange opgaver i så mange år. Men udviklingen (herunder digitalisering, udvikling af nye vidensområder, indtrængning af engelsk i svensk, brug af andre fremmedsprog, sprogloven som pålægger myndighederne ansvaret for terminologi) kræver, at der afsættes øgede statslige ressourcer til dette område, evt. i form af TNC omdannes til en institution med sin egen placering på statsbudgettet, men med fortsat egenindtjening via egeninitierede projekter.

Til sammenligning kan det anføres, at Dansk Sprognævns placering på Finansloven ikke forhindrer, at det samarbejder med virksomheder, for eksempel om opgaver vedrørende klart sprog. Sprognævnet har udover den statslige finansiering en vis egenindtjening.

- 4) Overordnet kan det undre, at der overvejes en reduktion i de statslige ressourcer til TNC. Der stilles ikke spørgsmål til omfanget af støtten til almindelig 'språkvård'.

Rapportens vurdering af TNC

TNC's opgaver og virksomhed vurderes på s. 20-22 i afsnittet *TNC – oppdrag och verksamhet*.

På s. 21 påpeges det, at TNC's kunder hovedsageligt er offentlige myndigheder og organisationer, og at antallet af disse er relativt begrænset.

- 1) Dette er en tendens, der også ses i andre lande, og som ikke kan føres tilbage til manglende kompetencer eller mangel på initiativer hos TNC.

Det er et spørgsmål, om ikke det forhold at årene efter 2007 har været præget af recession har betydet, at især virksomheder har været mere tilbageholdende med at indgå samarbejder, der indebærer økonomiske forpligtelser.

I Danmark har det tydeligvis især været offentlige myndigheder, som på grund af den øgede digitalisering (dataudveksling, opbygning af vidensportaler og selvbetjeningsløsninger) har været presset til at igangsætte begrebsafklaringsprojekter, og i Sverige pålægger sprogloven myndighederne ansvaret for terminologiarbejdet.

22. februar 2016

Copenhagen Business School
Dept. of International Business
Communication
Dalgas Have 15
2000 Frederiksberg

Bodil Nistrup Madsen
Professor
Tlf.: 40512150
bnm.ibc@cbs.dk
www.cbs.dk

Side 3 / 6

- 2) På s. 21 anføres det, at TNC's kobling til svensk industri og næringsliv i dag er svag, og på s. 22 anføres det, at TNC ikke når ud i samfundet, ikke formår at opbygge strategiske samarbejder og virkelig fungere som et kundskabs- og kompetencecentrum.

Dette udsagn savner efter min mening hold i virkeligheden. TNC har altid været meget langt fremme, når det gælder kontakter med partnere i virksomheder og hos offentlige myndigheder, og har fungeret som inspirator for terminologiorganisationerne i de øvrige nordiske lande.

Sammenligning med TSK i Finland

TNC sammenlignes på s. 21 med Terminologicentralen TSK i Finland, jf. afsnittet *Jämförelse med några andra nordiska länder*, hvor det anføres, at det statslige bidrag til TSK er betydeligt lavere og koblet til en bestemt præstation.

TSK har 6 ansatte (5 terminologer og en it-medarbejder) og et statsligt bidrag på 25% af de årlige omkostninger. TNC har 9,35 årsværk og 60% af de årlige omkostninger dækkes af det statslige bidrag, jf. s. 17.

Her forekommer det relevant at sammenligne resultaterne af arbejdet med hhv. Rikstermbanken og den finske termbank TEPA.

Rikstermbanken blev åbnet for offentligheden i 2009. Tre gange om året tillægges nye kilder (ordbøger), jf.

<http://www.rikstermbanken.se/rtb/nyheter.html>. P.t. indeholder

Rikstermbanken 114.324 indgange, jf.

<http://www.rikstermbanken.se/rtb/kallor.html>.

Til sammenligning blev TEPA oprettet i 1987. I 2006-2007 finansierede det finske uddannelses- og kulturministerium en opdatering af TEPA, som i dag indeholder 45.000 indgange, jf.

http://www.tsk.fi/tsk/en/tepa_term_bank-131.html.

Dette giver anledning til to kommentarer:

- 1) Det kan heraf udledes, at TNC har sat mange kræfter ind på at oprette og udvikle Rikstermbanken, og i løbet af ganske få år har opbygget en omfattende termbank. Rikstermbanken er et uvurderligt opslagsværk for alle i det svenske samfund: virksomheder, myndigheder, studerende som skal forstå begreber både på svensk og fremmedsprog, journalister som skal fremstille fakta korrekt i medierne, alle borgere som har brug for forståelse af de begreber, som for eksempel præsenteres i myndigheders og organisationers selvbetjeningsløsninger.
- 2) Mange af kilderne er ordlister, som er tilvejebragt i samarbejde med eksperter fra industrien, men herudover er et større antal indgange tilvejebragt ved at TNC som selvstændig aktivitet har

22. februar 2016

Copenhagen Business School
Dept. of International Business
Communication
Dalgas Have 15
2000 Frederiksberg

Bodil Nistrup Madsen
Professor
Tlf.: 40512150
bnm.ibt@cbs.dk
www.cbs.dk

Side 4 / 6

ekserperet termer, samt systematiseret og defineret dem. Dette synes at stå i modsætning til det, der anføres på s. 6 og berøres igen på s. 22: at den ekserpering, som TNC foretager, ikke er rettet mod Rikstermbanken, men at der er tale om egeninitieret intern virksomhed. Det forekommer, at der her er tale om en misforståelse.

Rapportens anbefalinger

Rapporten munder ud i nogle anbefalinger vedrørende TNC, jf. s. 22-25 i afsnittet 7. *Förslag och anbefalinger*.

Hertil skal der knyttes følgende kommentarer:

- 1) Der foreslås en forandring, dvs. en mere afgrænset opgaveportefølje og mindre bidrag fra staten, hvilket indebærer, at TNC's virksomhed og arbejdsformer skal udvikles. Endvidere anføres det, at TNC skal udvikle klare og attraktive tjenester som modsvarer de faktiske behov i samfundet, samtidig med at der skal stiles mod øget egenfinansiering.

Efter min opfattelse besidder TNC allerede de efterspurgte kompetencer og har udviklet attraktive tjenester.

- 2) Endvidere konkluderes det i rapporten, at TNC's kompetencer fortsat vil være en vigtig ressource i det offentlige terminologiarbejde, og at TNC har en vigtig rolle som terminologisk centrum.

Som allerede tidligere nævnt, er der efter min opfattelse behov for en stærk terminologiorganisation, der kan fungere som en parallel til 'sprogkontrollorganisationen' (Sprogrådet).

- 3) Endelig anføres det, at tydeligere retningslinjer for myndighedernes terminologiarbejde vil indebære, at TNC i højere grad vil få opgaver af denne art.

Dette kan jeg klart tilslutte mig. Det står ikke klart for alle myndigheder, at terminologiarbejde (begrebsafklaring og – systematisering) er en nødvendig forudsætning for

- vellykket kommunikation (internt og eksternt med borgere via fx selvbetjeningsløsninger),
- for dataudveksling mellem forskellige myndigheder (som for eksempel kriminalforsorg, politi og domstole) og
- for udvikling af datamodeller til it-systemer (for eksempel systemer til skatteinddrivning).

22. februar 2016

Copenhagen Business School
Dept. of International Business
Communication
Dalgas Have 15
2000 Frederiksberg

Bodil Nistrup Madsen
Professor
Tlf.: 40512150
bnm.ibt@cbs.dk
www.cbs.dk

Side 5 / 6

Vedrørende TNC's kundskabsudvikling, forskning og deltagelse i internationalt samarbejde henviser jeg til kommentarerne indsendt af lektor Hanne Erdman Thomsen, Copenhagen Business School.

Med venlig hilsen

Bodil Nistrup Madsen

Bodil Nistrup Madsen
Professor
DANTERM Research

22. februar 2016

Copenhagen Business School
Dept. of International Business
Communication
Dalgas Have 15
2000 Frederiksberg

Bodil Nistrup Madsen
Professor
Tlf.: 40512150
bnm.ibc@cbs.dk
www.cbs.dk

Side 6 / 6

